

Geen bezuinigingen op de uitvoering van wetgeving

Aan:

- Leden vaste commissie voor Binnenlandse Zaken
- Kabinet

Geachte leden van het kabinet,

De afgelopen jaren is de staat van de uitvoering herhaaldelijk benadrukt. De problemen waarmee de uitvoering kampt, zijn veelvuldig in het nieuws geweest. Er is onvoldoende geïnvesteerd in de uitvoering, waardoor er nu een schrijnend gebrek aan capaciteit is. Talrijke rapporten hebben deze problemen bevestigd. De consensus was dan ook dat er stevig in de uitvoering geïnvesteerd moest worden.

In juli 2024 presenteerden de coalitiepartijen hun hoofdlijnenakkoord. Hierin leek de uitvoering nog enige aandacht te krijgen. Er werden bezuinigingen afgesproken die de uitvoering niet mochten treffen. De burger zou hier niets van merken.

Een half jaar later blijkt dit echter een illusie. Het wordt steeds duidelijker dat bij de meeste departementen juist een kwart tot de helft van de bezuinigingen op de uitvoering wordt afgewenteld. De reden hiervoor is dat de bezuinigingen die op de beleidsdepartementen gerealiseerd moesten worden, niet haalbaar blijken. De afgesproken bezuinigingen zouden de beleidsdepartementen zo hard raken dat de gevolgen voor de samenleving onaanvaardbaar zouden zijn. Nederland kan niet functioneren zonder ambtenaren die zorgdragen voor fatsoenlijke en goed doordachte wet- en regelgeving. Hierdoor blijft er uiteindelijk geen andere optie dan een groot deel van de bezuinigingen bij de uitvoering neer te leggen.

In korte tijd zijn we zo van een consensus over de noodzaak om te investeren in de uitvoering overgegaan naar het opleggen van forse bezuinigingen. Dit betekent dat de huidige problemen in de uitvoering niet worden opgelost, maar juist worden vergroot. Het is bovendien zorgwekkend dat deze koerswijziging zonder duidelijke politieke keuzes wordt doorgevoerd. In het hoofdlijnenakkoord werden kiezers immers een heel ander perspectief geboden: de burger zou niets merken van de bezuinigingen, en de uitvoering zou ontzien worden.

Nog voordat het hoofdlijnenakkoord is uitgevoerd, worden er nu zelfs aanvullende bezuinigingen opgelegd. Om het tekort op de onderwijsbegroting te dichten, wordt er nog eens 173 miljoen euro weggehaald bij de rijksoverheid. Aangezien de financiële ruimte op de beleidsdepartementen al is uitgeput, zal deze bezuiniging wederom grotendeels op de uitvoering neerkomen. De uitvoering wordt daarmee de pinautomaat om de begroting sluitend te krijgen.

Dit gaat mis. De uitvoering is de afgelopen decennia al ernstig verwaarloosd, zoals uit talloze rapporten blijkt. In plaats van te investeren in een overheid waarin ambtenaren burgers goed kunnen dienen, wordt de uitvoering stukje bij beetje verder uitgekleeft. Dit raakt de burger direct. Omdat er straks te weinig douaniers zijn om de grenzen te bewaken. Omdat te weinig telefonisten bij de Belastingdienst beschikbaar zijn om vragen te beantwoorden. Omdat contact met burgers straks alleen nog geautomatiseerd verloopt. Omdat bruggen en sluizen niet meer op tijd bediend kunnen worden. Omdat de rechtspraak onder druk komt te staan en straffen niet meer uitgevoerd kunnen worden.

Dit is niet de richting die we op moeten gaan. Kleed de uitvoering niet verder uit. Investeer in een overheid die fatsoenlijk contact tussen burger en overheid mogelijk maakt. Bezuinig niet op de uitvoering.

Met vriendelijke groet,

Namens de leden van de sector Rijk van het Ambtenarencentrum,

Albert van der Smissen
voorzitter